

Z

ζαβάδα: (βλ. λόξα).

ζαβολιά: αραμτζουλούκο, ο
π.χ. νά κερ αραμτζουλούκο
πιφννορέα = μην κάνεις ζαβολιά
πονηρούλη.

ζαβολιάρης (επίθ.): αραμτζίο, -ίκα
π.χ. νι κχελάβ τούσα, αραμτζίο σαν
= δεν παίζω με σένα, ζαβολιάρης
είσαι.

ζακέτα: ζακέτα, η
π.χ. βουράβ κι ζακέτα, αγιάζι
ικλιλό = φόρα τη ζακέτα σου,
αγιάζι βγήκε.

ζαλάδα: ζαλιπέ, ο
π.χ. ασταρντάς μαν ζαλιπέ = μ'
έπιασε ζαλάδα.

ζάλη: ζαλιπέ, ο.

ζαλίζομαι (αμετβ. ρ.): ζαλισάαβ
π.χ. ζαλισάαβ, νάι σομ λατσό =
ζαλίζομαι, δεν είμαι καλά.

ζαλίζω (μετβ. ρ.): ζαλισαράβ
π.χ. ζαλισαρντάς μαν η μολ = με
ζάλισε το κρασί, εκχόλ ζαλισαρντάν
μο σορορό = φτάνει, μου ζάλισες το
κεφάλι.

ζάλισμα: ζαλισαριπέ, ο

ζαλισμένος (μτχ.): ζαλισαρντό, -ί
π.χ. ζαλισαρντό σι μο σορορό κατάρ
κι μούρμα = ζαλισμένο είναι το
κεφάλι μου από τη μουρμούρα
(γκρίνια) σου.

ζαλισμένος (άκλ. επίθ.): ζαλιμέ
π.χ. ιν μανγκάβ τε ορμπισαράβ
ακανά, μο σορορό ζαλιμέ σι = δεν
θέλω να μιλήσω τώρα, το κεφάλι
μου είναι ζαλισμένο.

ζάντα: ζά(ν)τα, η
π.χ. κα νακχαβάβ με ντα γκασαβέ
ζά(ν)τε κάι μο τομαφίλι = θα
περάσω κι εγώ τέτοιες ζάντες στο
αυτοκίνητό μου.

ζάπλουτος: (βλ. πάμπλουτος).

ζάρι: ζάρι, ο (σ.α. τύχη στα χαρτιά)

π.χ. (φράση) ασταρντά μαν ζάρι =
μ' έπιασε τύχη στα χαρτιά.

ζάρωμα: ζαροσαριπέ, ο
(βλ. και ανατριχίλα).

*Συνών. μπουρτσιπέ = τσαλάκωμα,
γκιρτσιπέ = ρυτίδωμα.*

ζαρωμένος (μτχ.): ζαροσαρντό, -ί,
ζαρουσαρντό, -ί.

ζαρωμένος (άκλ. επίθ.): ζαρομέ,
ζαρουμέ

π.χ. ζαρομέ μούι = ζαρωμένο
πρόσωπο.

*Συνών. μπουρτσιμέ =
τσαλακωμένος, γκιρτσιμέ =
ρυτιδιασμένος.*

Αντίθ. μπιζαρομέ = αζάρωτος

ζαρώνω (αμετβ. ρ.): ζαροσάαβ και
ζαρουσάαβ (σ.α. ανατριχιάζω).

π.χ. ζαροσάιλο ε τρασσάταρ =
ζάρωσε απ' το φόβο.

(βλ. και ανατριχιάζω).

*Συνών. μπουρτσισάαβ =
τσαλακώνω (αμετβ.), γκιρτσισάαβ =
ρυτιδιάζω.*

ζαρώνω (μετβ. ρ.): ζαροσαράβ και
ζαρουσαράβ

*Συνών. μπουρτσισαράβ =
τσαλακώνω (μετβ.), γκιρτσισαράβ =
ρυτιδώνω.*

ζάχαρη: σσεκέρι, ο

π.χ. νά τσχου μπουτ σσεκέρι
α(ν)ντί καϊάβα = μη ρίχνεις πολλή
ζάχαρη στον καφέ.

(βλ. και γλυφιτζούρι).

ζαχαροπλαστείο: τατλϋτζιέσκο-
ντικιάνο, ο (= το μαγαζί του
ζαχαροπλάστη)

ζαχαροπλάστης: τατλϋτζίο, ο
(σ.α. αυτός που τρώει πολλά
γλυκά).

π.χ. ο τατλϋτζίο α(ν)ταντά ε τατλίε
= ο ζαχαροπλάστης έφερε τα γλυκά.
θηλ. τατλϋτζϋκα, η.

ζαχαρώδης (επίθ.): σσεκερέσκο, -ι

ζελέ: ζελέ, ο και ζελέ η

π.χ. χαλόμ εκ ζελέ = έφαγα ένα ζελέ, μακχλόμ κάι με μπαλά ζελέ = άλειψα στα μαλλιά μου ζελέ.

ζεματίζω (μετβ. ρ.): ζεματισαράβ.

ζεμάτισμα: ζεματισαριπέ, ο.

ζεματισμένος (α) (άκλ. επίθ.):

ζεματιμέ και μετχ. πφαμπαρντό, -ί (= καμένος, καυτός, αναμμένος).

π.χ. πφαμπαρντό κχιλ τσχουτά οπρά λέστε κατάρ ο κϋσκανμάκο = ζεματισμένο λάδι έριξε πάνω του από τη ζήλια.

Συνών. τατό = ζεστός.

Αντίθ. σσουντρό = κρύος, ψυχρός.

ζεματισμένος (β) (άκλ. επίθ.):

ασσλάκι (σ.α. καυτός).

π.χ. ασσλάκι παϊ = ζεματισμένο νερό, ασσλάκι σι ο σούτι = ζεματισμένο είναι το γάλα.

Αντίθ. μπουζλού = κρύος,

παγωμένος.

ζεματιστός: (βλ. ζεματισμένος).

ζεματώ (αμετβ. ρ.): ζεματισάβ και ζεματισάβαβ.

ζεματώ (μετβ. ρ.): (βλ. ζεματίζω).

ζέση: (βλ. ενδιαφέρον).

ζεστά (επίρρ.): τατέστε

Αντίθ. σσουντρέστε = κρύα, ψυχρά.

ζεσταίνομαι (αμετβ. ρ.): τατιάβ και ταταράμαν

π.χ. τατιλί η ζουμί = ζεστάθηκε το φαγητό, ταταράμαν πασσά σόμπα = ζεσταίνομαι κοντά στη σόμπα.

Αντίθ. σσιλάβαβ (μόνο για πρόσωπο) = κρυώνω (αμετβ.), σσουντριάβ = κρυώνω (αμετβ.), ψυχραίνομαι.

ζεσταίνω (α) (μετβ. ρ.): ταταράβ

π.χ. ταταράβ η ζουμί = ζεσταίνω το φαγητό.

Αντίθ. σσουντραράβ = κρυώνω (μετβ.), ψυχραίνω.

ζεσταίνω (β) (ενεργ. διαμ. ρ.):

ταταρνταράβ (= βάζω να ζεστάνει-ουν, κάνω να ζεστάνει-ουν, κάνω να ζεσταθεί-ούν)

π.χ. κα ταταρνταράβ η ζουμί κάι μι ντέι = θα βάλω τη μάνα μου να ζεστάνει το φαγητό. (μετχ. ταταρνταρντό, -ί = ζεσταμένος -η, ταταρνταριπέ, ο = ζέσταμα).

Αντίθ. σσουντρανταράβ = βάζω να κρυώσει-ουν, κάνω να κρυώσει-ουν, κάνω να ψυχρανθεί-ούν.

ζέσταμα: ταταριπέ, ο

Αντίθ. σσουντραριπέ = κρύωμα, ψύχραση.

ζεσταμένος (μετχ.): ταταρντό, -ί

π.χ. ταταρντί σι η ζουμί =

ζεσταμένο είναι το φαγητό.

Αντίθ. σσιλαλό (μόνο για πρόσωπο) = κρυωμένος, σσουντραρντό = κρυωμένος, ψυχραμένος.

ζεστασιά: τατιπέ, ο (= ζέστη).

ζέστη (α): τατιπέ, ο

π.χ. μπουτ τατιπέ σι α(ν)τό κχερ' πουτάρ εμπούκα ο σουντάρ = πολλή ζέστη έχει μες στο σπίτι άνοιξε λίγο την πόρτα, σό σι καβά τατιπέ αβγκιέ! κα μεράς = τι ζέστη είναι αυτή σήμερα! θα πεθάνουμε.

Αντίθ. σσιλ = κρύο.

ζέστη (β): πφαμπαριπέ, ο (σ.α. καύσωνας)

π.χ. μπουτ πφαμπαριπέ κερέλ αβγκιέ = πολλή ζέστη κάνει σήμερα. (πφαμπαριπέ κυριολ. = κάψιμο, άναμμα, πφαμπαράβ = καίω μετβ., ανάβω μετβ.).

ζεστόαιμος (επίθ.): τατέ-ρατέσκο, -ι

Αντίθ. σσουντρέ-ρατέσκο = ψυχρόαιμος.

ζεστός (επίθ.): τατό, -ί

π.χ. τατό παϊ = ζεστό νερό, τατι ζουμί = ζεστό φαγητό, τατό σι ο κχερ = ζεστό είναι το σπίτι.

Αντίθ. σσουντρό = κρύος.

ζεστούτσικος (επίθ.): τατορό,-ί
π.χ. χαλόμ ζάλακ τατορί ζουμορί =
έφαγα λίγο ζεστούτσικο φαγάκι.

Αντίθ. σσουντρορό = κρυούτσικος.

ζευγάρι: τσίφτι, ο (σ.α. διπλός).
(βλ. και διπλός).

π.χ. γεκ τσίφτι μενία = ένα ζευγάρι
παπούτσια.

ζευγάρωμα: τσιφλεμέκο, ο.

ζευγαρώνω (α) (μετβ. ρ.):
τσιφλέαβ.

ζευγαρώνω (β) (μετβ. ρ.): τσίφτι-
κεράβ (= ζευγάρι κάνω).

ζεύξη: (βλ. ζέψιμο).

ζεύω (μετβ. ρ.): κοσσίαβ (σ.α.
τρέχω).

π.χ. κοσσίαβ ε γκραστέ = ζεύω το
άλογο.

ζέψιμο: κοσσμάκο, ο (σ.α.
τρέξιμο).

ζηλεύω (αμετβ. και μετβ. ρ.):
κϋσκανίαβ

π.χ. μπουτ κϋσκανίωρ πε ρομνά =
πολύ ζηλεύει τη γυναίκα του.

ζήλια: κϋσκανμάκο, ο
π.χ. κα πφαρόλ κατάρ πο
κϋσκανμάκο = θα σκάσει από τη
ζήλια του, χαλά λα ο κϋσκανμάκο =
την έφαγε η ζήλια.

ζηλιάρης (επίθ.): κϋσκαντζίο,-ίκα

ζημιά: ζαράρι, ο (σ.α. βλάβη)
π.χ. σίμαν ζαράρι κατάρ καλά
μανγκινά = έχω ζημιά απ' αυτά τα
εμπορεύματα, καβά ζαράρι κον κα
ποκινέλ λε; = αυτή τη ζημιά, ποιος
θα τη πληρώσει;

Αντίθ. κιάρι = κέρδος, φαϊντάβα =
όφελος, ωφέλεια.

ζημιάρης (επίθ.): ζαραρτζίο,-ίκα

π.χ. ζαραρτζίο χουρντό =

ζημιάρικο παιδί.

ζημιογόνος (επίθ.): ζαραρλίο,-
ούκα (σ.α. ζημιωμένος).

Αντίθ. κιαρλίο = κερδοφόρος,
κερδισμένος.

ζημιώνομαι (αμετβ. ρ.): ζαράρι-
κερντόλ-μάνγκε (= ζημιά γίνεται
για μένα) και ζαράρι-αβέλ-μάνγκε
(= ζημιά έρχεται για μένα)

Αντίθ. καζανίαβ = κερδίζω,
φαϊντάβα-κερντόλ-μάνγκε και
φαϊντάβα-αβέλ-μάνγκε =
ωφελούμαι.

ζημιώνω (μετβ. ρ.): ζαράρι-κεράβ
(= ζημιά κάνω, σ.α. βλάπτω).

Αντίθ. φαϊντάβα-κεράβ = ωφελώ,
γιαρντούμο-κεράβ = βοηθώ.

ζητημένος (επίθ.): μανγκλι(ν)ντό,-ί
και μανγκλό,-ί (μανγκλι(ν)ντό σ.α.
θεληματικός).

Αντίθ. μπιμανγκλό = αζήτητος,
μπιμανγκλι(ν)ντό = αζήτητος,
αθέλητος.

ζήτηση: μανγκλιπέ και μανγκιπέ, ο
(βλ. και αγάπη, θέληση, επιθυμία).

ζητιάνα (η): ντιλεντζίκα, η.

ζητιανεύω (αμετβ. και μετβ.ρ.):
ντιλενίαβ

π.χ. ντιλενίωρ κατάρ ο τσοριπέ =
ζητιανεύει από τη φτώχεια.

ζητιανιά (α): ντιλενμέκο, ο.

ζητιανιά (β): ντιλεντζιλίκο, ο.

ζητιάνος: ντιλεντζίο, ο

π.χ. σαρ ντιλεντζίο αβέλας ντα
μολισαρέλας μαν = σαν ζητιάνος
ερχόταν και με παρακαλούσε.

ζητιέμαι (α) (αμετβ.ρ): μανγκλιάβ.

ζητιέμαι (β) (αμετβ. ρ.):

μανγκλί(ν)ντιαβ και μανγκί(ν)ντιαβ

π.χ. νι μανγκλί(ν)ντον καλά
μανγκινά κατάρ μανουσσά = δεν
ζητούνται αυτά τα εμπορεύματα
από τους ανθρώπους

(μανγκλί(ν)ντολ-ον και
μανγκί(ν)ντολ-ον τριτοπροσ. ρ. =
ζητείται –ούνται, χρειάζεται-ονται

π.χ. καζόμ παρέ μανγκί(ν)ντον
νταά; = πόσα λεφτά χρειάζονται
ακόμα;)

ζητώ (αμετβ. και μετβ. ρ.):

μανγκάβ (σ.α. αγαπώ, θέλω, επιθυμώ, χρειάζομαι).

π.χ. μανγκλά λεστάρ παρέ ντα νι ντιά λε = του ζήτησε χρήματα και δεν του έδωσε.

ζόρι: ζόρι, ο

π.χ. σό ζόρι σίτουτ πάλε ντα αβιλάν κατέ = τι ζόρι έχεις πάλι και ήρθες εδώ;

ζόρι (με το) (επιρρ.): ζόρλαν

π.χ. νι αβέλας, ζόρλαν α(ν)ταντάμ λε τζι κατέ = δεν ερχόταν, με το ζόρι τον φέραμε μέχρι εδώ, (φράση) ζόρλαν κχάντσικ νι κερντόλ = με το ζόρι τίποτα δε γίνεται.

Συνών. πρόβλημα = πρόβλημα.

ζορίζομαι: (βλ. δυσκολεύομαι).

ζορίζω: (βλ. δυσκολεύω).

ζόρισμα: ζορλαμάκο και

ζορλανμάκο, ο

π.χ. νεβό σι ο τομαφίλι, νι μανγκέλ ζορλαμάκο = καινούργιο είναι το αυτοκίνητο, δε θέλει ζόρισμα.

ζούγκλα: ζούνγκλα, η

π.χ. σόσι καγιά ζούνγκλα κατέ α(ν)ντρέ; κέρεν ισιχία = τι είναι αυτή η ζούγκλα εδώ μέσα; κάντε ησυχία.

ζουμερός (επίθ.): ζουμαλό, -ί

π.χ. ζουμαλό πορτοκάλι = ζουμερό πορτοκάλι.

Αντίθ. μπιζουμαλό = άζουμος.

ζουπώ (μετβ. ρ.): σουκούνταβ (= σφίγγω) και μπασίαβ (= πατώ)

π.χ. σουκούνταβ ο πορτοκάλι = ζουπώ το πορτοκάλι.

ζουρλαίνω (μετβ. ρ.): ντιλαράβ (= τρελαίνω)

π.χ. κα ντιλαρέν μαν καλά χουρντέ πε σεζένσα = θα με ζουρλάνουν αυτά τα παιδιά με τις φωνές τους.

ζουρνάς: ζουρνάβα, η.

ζουρνατζής: ζουρνατζίο, ο.

ζοφερός: (βλ. σκοτεινός).

ζυγαριά: τερεζία, η και κα(ν)τάρι, ο π.χ. τχο ε πουρουμά οπρά τερεζία = βάλε τα κρεμμύδια πάνω στη ζυγαριά (κα(ν)τάρι σ.α. πλάστιγγα), καβά κα(ν)τάρι χαλ = αυτή η ζυγαριά τρώει (δηλ. δεν ζυγίζει σωστά).

(υποκ.) τερεζίσα, η.

ζυγίζομαι (αμετβ. ρ.): σϋρνταμαν (= τραβιέμαι).

(βλ. λήμμα τραβιέμαι).

ζυγίζω (μετβ. ρ.): σϋρνταβ (= τραβώ)

π.χ. σϋρνταβ ε χουρμπουζέ = ζυγίζω τα καρπούζια.

(βλ. λήμμα τραβώ).

ζύγιση: (βλ. ζύγισμα).

ζύγισμα: σϋρντιπέ, ο (= τράβηγμα)

(βλ. λήμμα τράβηγμα).

ζυγισμένος (α) (μτχ.):

σϋρνταρντό, -ί (= τραβηγμένος) και άκλ. επίθ. σϋρντιμέ (= τραβηγμένος).

(βλ. λήμμα τραβηγμένος).

Αντίθ. μπισϋρνταρντό (μτφ.) = αζύγιστος και μπισϋρντιμέ (μτφ.) = αζύγιστος, ανυπόφορος, αβάσταχτος.

ζυγισμένος (β) (επίθ.): σϋρντό, -ί (= τραβηγμένος).

ζυγός (άκλ. επίθ.): τσίφτι (κυριολ. ζευγάρι, σ.α. διπλός).

Αντίθ. τέκι = μονός.

ζυγώνω: (βλ. πλησιάζω).

ζυμάρι: χουμέρ, ο

π.χ. σσουκλιλό ο χουμέρ = ξύνισε το ζυμάρι, πφουκιλό ο χουμέρ = φούσκωσε το ζυμάρι, μανγκέλ νταά εμπούκα ντοσπισαριπέ ο χουμέρ = θέλει ακόμα λίγο ζύμωμα το ζυμάρι.

(σ.α. μαγιά).

ζύμη: (βλ. ζυμάρι).

ζύμωμα: ντοσπισαριπέ, ο.

ζυμωμένος (α) (μτχ.):

ντοσπισαρντό,-ί (σ.α. ζυμωτός).

Αντίθ. μπιντοσπισαρντό = αζύμωτος.

ζυμωμένος (β) (άκλ. επίθ.):

ντοσπιμέ π.χ. (μτφ.) ντοσπιμέ μπορί λιάς = ζυμωμένη νύφη πήρε (δηλ. που ξέρει καλά το νοικοκυριό).

Αντίθ. μπιντοσπιμέ = αζύμωτος.

ζυμώνομαι (αμετβ. ρ.):

ντοσπισάαβ

π.χ. σσουκάρ ντοσπισάαλο ο χουμέρ = ωραία (καλά) ζημώθηκε το ζυμάρι.

ζυμώνω (μετβ. ρ.): ντοσπισαράβ

π.χ. ντοσπισαράβ ο αρό = ζυμώνω το αλεύρι, (παροιμία) κον ιν μανγκέλ τε ντοσπισαρέλ ντεσς γκιές ουτσανέλ = όποιος δε θέλει να ζυμώσει δέκα μέρες κοσκινίζει.

ζύμωση: (βλ. ζύμωμα).**ζυμωτός:** (βλ. ζυμωμένος (α)).**ζω (α) (αμετβ. και μετβ. ρ):**

τραησαράβ

π.χ. τραησαράβ μπουτ σσουκάρ = ζω πολύ ωραία, τε τραήν τουμένγκε τουμαρέ χουρντέ = να σας ζήσουν τα παιδιά σας.

Αντίθ. μεράβ = πεθαίνω αμετβ., ψοφώ αμετβ., σβήνω αμετβ.

ζω (β) (αμετβ. και μετβ. ρ.):

γιασσάαβ

π.χ. γιασσάορ ή μουλό; = ζει ή πέθανε;

Αντίθ. μεράβ = αμετβ. πεθαίνω, αμετβ. σβήνω, αμετβ. νεκρώνω, αμετβ. ψοφώ.

ζωγραφιά: ζογραφιά, η

π.χ. κον κερντά καγιά σσουκάρ ζογραφιά; = ποιος έκανε αυτή την ωραία ζωγραφιά;

ζωγραφίζω (μετβ. ρ.):

ζογραφισαράβ

π.χ. τζανές τε ζογραφισαρές; = ξέρεις να ζωγραφίζεις;

ζωγραφισμένος (μτχ.):

ζογραφισαρντό,-ί.

ζωεμπορία: τζα(μ)μπαζλούκο, ο π.χ. ο τζα(μ)μπαζλούκο μανγκέλ πφιννιπέ = η ζωεμπορία θέλει πονηριά.

ζωέμπορος: τζα(μ)μπάζι, ο (θηλ. τζα(μ)μπάσκα, η)

π.χ. τζα(μ)μπάζι σας λεσκό ντατ = ζωέμπορος ήταν ο πατέρας του.

ζωή (α): τραηπέ και τραησαριπέ, ο π.χ. ο τραησαριπέ σι σσουκάρ = η ζωή είναι ωραία, [στίχοι από ποίημα Γ. Αλεξίου «ο τραηπέ» (= η ζωή)] τε τζας-ανγλέ πφενέλ τούκε ο τραηπέ τε αβές ντα μπι τσανγκένγκο» = (απόδοση στίχων) να προχωράς σου λέει η ζωή και ας είσαι χωρίς πόδια.

Αντίθ. μεριπέ = θάνατος.

ζωή (β): γιασσαμάκο και αγιάτο, ο π.χ. γιασσαμάκο σι καβά κάι κεράβ! = ζωή είναι αυτή που κάνω! χαλόμ μπιτίν μο αγιάτο τούσα = έφαγα όλη τη ζωή μου με σένα, αγιάτο νακχαβέλ κι τσχεί πασσά μά(ν)ντε = ζωή περνάει η κόρη σου κοντά μου, νασστί ασαϊόμ ιτσ α(ν)ντό μο αγιάτο = δεν μπόρεσα να γελάσω καθόλου μες στη ζωή μου (δηλ. να χαρώ κάτι).

ζωηρός (επίθ.): ναλέτι,-κα

π.χ. μπουτ ναλέτι σι καβά χουρντό, έπντα ζαράρα κερέλ = πολύ ζωηρό είναι αυτό το παιδί, συνέχεια ζημιές κάνει.

ζωηρός (άκλ. επίθ.): ζινάβα

(κυριολ. άτακτος)

π.χ. μπουτ ζινάβα σι κο τσχαβό = πολύ άτακτο είναι το παιδί σου.

ζωμός: ζουμό, ο

π.χ. τσχου μανγκέ εμπούκα κατάρ μασέσκο ζουμό = ρίξε μου λίγο απ' το ζωμό του κρέατος.

ζωνάρι: κουσστίκ, η

π.χ. πφά(ν)νταβ μι κουσσιτίκ =
δένω το ζωνάρι μου.

(υποκ.) κουσσιτικορί, η.

ζώνη: καήσσι, ο

π.χ. πφά(ν)νταβ μο καήσσι = δένω
τη ζώνη μου.

ζωντανά (επίρρ.): τζου(ν)ντέστε.

ζωντάνεμα: τζου(ν)νταριπέ, ο

(βλ. και τόνωση, αναζωογόνηση).

ζωντανεύω (αμετβ. ρ.): τζου(ν)ντι-
άβ

π.χ. τζου(ν)ντιλό ο νασφαλό =
ζωντάνεψε ο άρρωστος.

(βλ και τονώνομαι).

ζωντανεύω (μετβ. ρ.): τζου(ν)ντα-
ράβ

π.χ. τζου(ν)νταρντέ λε καλά
ιλάτσορα = τον ζωντάνεψαν αυτά
τα φάρμακα.

(βλ και τονώνω, αναζωογονώ).

ζωντάνια: τζου(ν)ντιπέ, ο

Αντίθ. μουλιπέ = νέκρα.

ζωντανός (επίθ.): τζου(ν)ντό,-ί

π.χ. γκάντικιν σομ τζου(ν)ντό τε να
τρασσάς = όσο είμαι ζωντανός να
μη φοβάσαι, (φράση) ε τζου(ν)ντέ ε
τζου(ν)ντένσα ντα ε μουλέ ε
μουλένσα = οι ζωντανοί με τους
ζωντανούς και οι πεθαμένοι με τους
πεθαμένους, τζου(ν)ντό σι νταά ο
ματσχό = ζωντανό είναι ακόμα το
ψάρι.

Αντίθ. μουλό = νεκρός.

ζώο (α): αϊβάνο και νταβάρι, ο

(η λέξη νταβάρι χρησιμοποιείται
μόνο για τα ζώα που ζεύονται και
σύρουν κάρο π.χ. άλογο, μουλάρι,
βόδι, αγελάδα, γαϊδούρι, βουβάλι).

π.χ. νά αστάρντο ε αϊβανένσα =
μην πειράξεις τα ζώα, (μτφ.) αϊβάνο
σαν ντα νι ακχιαρές; = ζώο είσαι
και δεν καταλαβαίνεις;, ντιάν παί ε
νταβαρέν; = έδωσες νερό στα ζώα;
(βλ. νταβάρι στο λήμμα υποζύγιο).

ζώο (β): αϊβανάτο και αϊβανάτι, ο

π.χ. τρουσσάιλο ο αϊβανάτο =
δίψασε το ζώο.

ζωοκλέφτης: αϊβανατένγκο-τσορ,
ο.

ζωοκλοπή: αϊβανατένγκο-τσοριπέ,
ο (αϊβανατένγκο = ζώων, τσοριπέ =
κλεψιά, κλοπή, κλέψιμο, ομόηχο
τσοριπέ = φτώχια).

ζωοπάζαρο: αϊβανατένγκο-παζάρι,
ο.

ζωστήρας: (βλ. ζώνη, ζωνάρι).

ζωτικός (επίθ.): τραημάσκο, -ι,
τραησαριμάσκο, -ι και
γιασσαμακέσκο, -ι (σ.α. βιώσιμος).

ζωώδης (επίθ.): αϊβανατένγκο, -ι
(= ζώων).